

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1VCdo/1/2019
Identifikačné číslo spisu: 5708208296
Dátum vydania rozhodnutia: 26.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Emil Franciscy
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5708208296.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte občianskoprávneho kolégia zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Oľgy Trnkovej, JUDr. Jána Šikutu, PhD., JUDr. Martina Vladika, JUDr. Viery Petrikovej, JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Emila Franciscyho, vo veci žalobkyne SAT, s.r.o., so sídlom v Martine, Milana Rastislava Štefánika č. 16, proti žalovanej T - system, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Banskobystrická č. 7403/4, zastúpenej FIAČAN & PARTNERS, s.r.o. so sídlom v Liptovskom Mikuláši, Milana Pišúta č. 936/16, za účasti intervenientky na strane žalovanej AVEC BUILDING, s.r.o. so sídlom v Žiline, Terasy 3471/6, zastúpenej JUDr. Marínou Gallovou, advokátkou so sídlom v Martine, Jilemnického č. 30, o vydanie nehnuteľností, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 21C/19/2008, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 30. júna 2016 sp. zn. 9Co/209/2016, takto

rozhodol:

Vec v r a c i a na prejednanie a rozhodnutie senátu 6 C.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 8. decembra 2015 č. k. 21C/19/2008-1066 uložil žalovanej povinnosť vydať žalobkyni nehnuteľnosti nachádzajúce sa v meste N. a zapísané v katastri nehnuteľností pre katastrálne územie N. na liste vlastníctva č. XXXX ako pozemok parcela registra „C“ č. XXX/X. - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere XXX mX., pozemok parcela registra „C“ č. - zastavané plochy a nádvorcia vo výmere XXX m2 a stavba (budova) so súpisným č. XXXX postavená na pozemku parcela č. XXX/X. (ďalej len „nehuteľnosti“). Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobkyňa sa dôvodne domáha ochrany svojho práva v zmysle § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Mal za preukázané, že žalobkyňa je vlastníčkou nehnuteľností, ktoré nadobudla na základe kúpnej zmluvy v roku 1993 a všetky následne uzatvorené zmluvy o prevode nehnuteľností až po kúpnu zmluvu z 15. októbra 2008, ktorou ich mala nadobudnúť spoločnosť NOVALIS, s.r.o., boli rozsudkom Okresného súdu Martin z 26. novembra 2011 č. k. 18Cb/277/2007-858 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 30. mája 2013 sp. zn. 13Cob/185/2012 určené za neplatné. Výslovil názor, že na dražbe konanej 18. novembra 2012 nenadobudla vlastníctvo nehnuteľností ani intervenientka, lebo záložca (spoločnosť NOVALIS, s.r.o.) nebol vlastníkom predmetu dražby. Z ustanovení zákona č. 527/2002 Z.z. o

dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 527/2002 Z. z.“) nevyplýva, že by dobrovoľná dražba, proti ktorej v lehote stanovenej týmto zákonom nebola podaná žaloba o určenie jej neplatnosti, viedla k nadobudnutiu vlastníckeho práva aj od nevlastníka, a teda že by sa v takom prípade prelamovala zásada, v zmysle ktorej „nikto nemôže previesť na iného viac práv, než má on sám“ [„Nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet“ (ďalej len zásada „nemo plus iuris“)]. Z tohto dôvodu intervenientka ako nevlastník nemohla previesť vlastníctvo nehnuteľností kúpnu zmluvou z 11. novembra 2014 na žalovanú. Keďže na strane žalovanej nebola preukázaná ani dobromyseľnosť (vedela o tom, že nehnuteľnosti sú predmetom súdnych sporov), jej dispozícia s nehnuteľnosťami je neoprávnená.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej a intervenientky rozsudkom z 30. júna 2016 sp. zn. 9Co/209/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. Zároveň rozhodol, že žiadnemu z účastníkov nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi prvoinštančného súdu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala včas dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolatelka“). Navrhla rozsudok odvolacieho súdu a tiež rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie. V dovolaní uviedla, že ho podáva podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Namietala, že bolo porušené jej právo na spravodlivý proces nepreskúmateľnosťou rozsudku odvolacieho súdu pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia. Výhrady mala tiež k právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom v otázke, či neplatnosť dobrovoľnej dražby môže súd posudzovať aj v inom konaní, než v konaní o žalobe na určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby v zmysle § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. V súvislosti s tým uviedla, že odvolací súd sa nesprávnym pripustením takejto možnosti odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe vyplývajúcej z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 186/2010, sp. zn. 3 Cdo 272/2007 a Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 448/2010. Za nesprávne právne posúdenie veci považovala aj riešenie otázky týkajúcej sa použiteľnosti zásady „nemo plus iuris“ v súvislosti s nadobudnutím vlastníctva v dobrovoľnej dražbe. Nesúhlasila s názorom odvolacieho súdu, že ani platná dobrovoľná dražba nemôže viesť k nadobudnutiu vlastníckeho práva od nevlastníka. Napokon namietala, že odvolací súd v danej veci neaplikoval § 93 ods. 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii.

4. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

5. Senát 6 C, ktorý má podľa rozvrhu práce najvyššieho súdu vec prejednať a rozhodnúť (ďalej aj len „senát 6 C“ alebo „vec prejednávajúci senát“ alebo „postupujúci senát“), po zistení, že dovolanie bolo podané včas a na to oprávnenou a riadne zastúpenou osobou, a že spĺňalo zákonom požadované náležitosti, vrátane riadneho vymedzenia dovolacích dôvodov, pristúpil k skúmaniu splnenia podmienok prípustnosti dovolania.

6. Vec prejednávajúci senát dospel k záveru, že v danom prípade nie je dovolanie prípustné podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolatelka za túto vadu označila nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, podľa názoru senátu 6 C ale dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom prvoinštančného súdu uvádza v dostatočnej miere rozhodujúci skutkový stav, stanoviská strán k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých odvolací súd vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Senát 6 C mal na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudkov týchto súdov vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba

poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Na základe toho dospel k záveru, že dovolateľka nedôvodne argumentovala, že rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a dovolanie proti nemu smerujúce prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP.

7. Senát 6 C následne pristúpil k skúmaniu, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP. Vychádzal z toho, že rozhodujúcou právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorej správnosť (okrem iných otázok) riešenia namietala dovolateľka, bola otázka, či v dobrovoľnej dražbe vykonanej podľa ustanovení zákona č. 527/2002 Z. z., proti ktorej v zákonom stanovenej lehote nebola podaná žaloba o určenie jej neplatnosti, možno nadobudnúť vlastnícke právo aj od nevlastníka, a teda či sa v nej prelamuje zásada „nemo plus iuris“. Konštatoval, že odvolací súd sa pri riešení tejto otázky neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu reprezentovanej uznesením najvyššieho súdu z 18. decembra 2012 sp. zn. 2 MCdo 20/2011, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 61/2014 (ďalej len „rozhodnutie R 61/2014“) a v ktorom bol vyslovený názor, že ani platná dobrovoľná dražba, proti ktorej v lehote uvedenej v § 21 zákona č. 527/2002 Z. z. nebola podaná žaloba o neplatnosť, nemôže mať za následok nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, ak navrhovateľ dražby (alebo záložca) nebol sám vlastníkom predmetu dražby.

8. Podľa názoru senátu 6 C sa však odvolací súd od označenej ustálenej rozhodovacej praxe odkloniť mal, lebo vymedzenú právnú otázku treba riešiť inak. I keď, vychádzajúc z doslovného znenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné len ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, toto ustanovenie treba vykladať extenzívne, a to tak, že zakladá prípustnosť dovolania aj v prípade, ak sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, no podľa názoru dovolacieho senátu, ktorý má vec rozhodnúť, sa odkloniť mal. Iný názor, podľa ktorého by prípustnosť dovolania v takomto prípade nebola daná a z povahy veci (vzhľadom na ustálenú rozhodovaciu prax) by nebola daná ani podľa § 421 ods. 1 písm. b/ a písm. c/ CSP, by vo svojich dôsledkoch znamenal, že dovolací súd by nemohol pristúpiť k meritórnemu prieskumu dovolaním napadnutého rozhodnutia, hoci by mal za to, že v dovolaní nastolená právna otázka je otázkou zásadného právneho významu a treba ju riešiť inak - odklonom od doterajšej ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Takúto interpretáciu je potrebné odmietnuť, pretože by odporovala zmyslu a účelu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku a zároveň by znamenala nerešpektovanie ústavného zákazu odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae).

9. Po konštatovaní, že dovolanie je v danom prípade prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP chcel senát 6 C pristúpiť k meritórnemu prieskumu dovolaním napadnutého rozhodnutia v otázke, či v dobrovoľnej dražbe vykonanej podľa zákona č. 527/2002 Z. z., proti ktorej v zákonom stanovenej lehote nebola podaná žaloba o určenie jej neplatnosti, možno nadobudnúť vlastnícke právo aj od nevlastníka, a teda či sa v nej prelamuje zásada „nemo plus iuris“.

10. Vzhľadom na to, že senát 6 C pri svojom rozhodovaní dospel k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru vysloveného v rozhodnutí R 61/2014, vznikla mu povinnosť postupovať v zmysle § 48 ods. 1 CSP. Vec preto postúpil na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho, pričom v uznesení z 31. októbra 2018 sp. zn. 6 Cdo 60/2017 podrobne odôvodnil svoj názor, odlišný od názoru vysloveného v rozhodnutí R 61/2014. Podľa jeho presvedčenia ak v zákonom stanovenej trojmesačnej lehote odo dňa príklepu nebola podaná žaloba o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby (ďalej len „dražba“), nemôže byť úspešne spochybňované v tejto dražbe nadobudnuté vlastnícke právo vydražiteľa, a to ani v prípade, ak ten, kto bol na dražbe považovaný za vlastníka predmetu dražby, nebol jeho skutočným vlastníkom. Pokiaľ v zákonom stanovenej lehote nebola podaná žaloba o určenie neplatnosti dražby, jej účinky, medzi ktoré patrí aj nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, už nemožno spochybniť. V takom prípade už nemožno neplatnosť dražby posudzovať v žiadnom inom konaní, a to ani ako predbežnú otázku napr. v konaní o určenie vlastníctva alebo o vydanie veci. Výnimkou by mohli byť len prípady, v ktorých by nebolo zrejmé, čo

bolo vydražené a kto urobil najvyššie podanie, resp. ak by v skutočnosti nešlo o dobrovoľnú dražbu, ale o predstierané konanie. Dôvodová správa k novele zákona č. 527/2002 Z. z. vykonanej zákonom č. 568/2007 Z. z. výslovne uvádza, že pri dobrovoľnej dražbe nejde o prevod veci (nejde o zmluvu), ale o osobitný spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva na základe „iných skutočností ustanovených zákonom“ (§ 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ktorými sú príklep na dražbe a zaplatenie vydraženej ceny (zložená právna skutočnosť). Nejde teda o ďalší inštitút zmluvnej povahy. Na posudzovanie nadobudnutia vlastníckeho práva vydražiteľom preto nemožno aplikovať zásadu „nemo plus iuris“, ktorá sa spája so zmluvným prevodom tohto práva.

11. Po postúpení veci senátom 6 C si veľký senát občianskoprávneho kolégia v súlade s § 48 ods. 4 CSP vyžiadal stanoviská ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, generálneho prokurátora Slovenskej republiky a tiež právnických fakúlt univerzít Slovenskej republiky.

12. Minister spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom stanovisku po rozsiahlej analýze danej problematiky a zohľadnení s problematikou súvisiacich rozhodnutí niektorých súdov [Slovenskej republiky, Českej republiky a Európskeho súdu pre ochranu ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „ESLP“)] uzavrel, že možnosti odklonu od zásady „nemo plus iuris“ treba vždy posudzovať v kontexte základných ľudských práv a tie treba vykladať v súlade s praxou ESLP, ktorý vo svojej judikatúre vytrvalo konštatuje, že predmetom ochrany vlastníctva podľa 1. Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je vlastníctvo existujúce, nie nárok na získanie vlastníctva. Dohovor favorizuje toho, kto v zmysle súkromnoprávných zákonných predpisov splnil podmienky na nadobudnutie vlastníckeho práva (a nesplnil podmienky na ich stratu), pred tým, kto (hoc aj dobromyseľný o tom, že ich splnil) tieto podmienky nesplnil.

13. Generálny prokurátor Slovenskej republiky k nastolenej otázke uviedol, že nevidí dôvod odkloniť sa od záverov vyjadrených v rozhodnutí R 61/2014. Podľa jeho názoru predajom veci na dobrovoľnej dražbe nedochádza k prelomeniu zásady „nemo plus iuris“. Ak navrhovateľ dražby alebo záložca nebol vlastníkom vydraženej veci, vydražiteľ vlastnícke právo nenadobudne. Predmetná zásada je vyvoditeľná z ustanovení Občianskeho zákonníka (napríklad a contrario z § 486 tohto zákonníka) a možno k nej dospieť aj výkladom inštitútu vydržania, ktorý by pri absencii tejto zásady nemal žiadne opodstatnenie. Nesprávne je tvrdenie senátu 6 C, že zásada „nemo plus iuris“ sa spája so zmluvným prevodom práva, teda že sa neaplikuje pri prechode práva. V závere stanoviska generálny prokurátor Slovenskej republiky zdôraznil, že sa vyjadril výlučne k právnej otázke vymedzenej v uznesení o postúpení veci veľkému senátu.

14. V zmysle vyjadrenia Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave je neprípustný extenzívny výklad § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Právna úprava prípustnosti dovolania obsiahnutá v tomto ustanovení je jednoznačná a nepochybná, preto ju treba vykladať presne podľa jej slov tak, ako to vyplýva z čl. 3 ods. 2 veta prvá CSP. Predostretý extenzívny výklad nemožno oprieť o čl. 3 ods. 2 druhá veta CSP. Len z hľadiska de lege ferenda možno uvažovať o tom, či by nebolo vhodné pripustiť dovolanie aj v prípade uvádzanom senátom 6 C. Bez legislatívnych zmien nie je však extenzívny výklad tohto ustanovenia možný.

15. Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave poukázala na doterajšiu rozhodovaciu prax najvyššieho súdu v skutkovo a právne obdobných veciach. Zdôraznila, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, na ktorý nie je právny nárok a je len na zákonodarcovi, aké podmienky jeho prípustnosti stanoví (z povahy veci ale vyplýva, že pôjde o prísnejšie podmienky prípustnosti v porovnaní s riadnym opravným prostriedkom). Podľa jej názoru by mal veľký senát podané dovolanie odmietnuť, lebo je neprípustné (§ 447 písm. c/ CSP). V ďalšej časti stanoviska uviedla, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu v otázke aplikácie princípu „nemo plus iuris“ v rámci dobrovoľných dražieb je ustálená a zodpovedá tomu, že právny poriadok neumožňuje prelomenie tejto zásady pri dobrovoľných dražbách.

16. Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici zdôraznila, že jej stanovisko sa netýka

otázky prípustnosti dovolania. Poukázala na niektoré rozhodnutia ústavných súdov (Slovenskej republiky a Českej republiky), ktoré sa týkajú ochrany dobromyseľných účastníkov súkromnoprávných vzťahov, rešpektovania princípov právneho štátu a tiež testu proporcionality vzájomne si konkurujúcich dvoch rovnako významných práv. Po analýze s vecou súvisiacej právnej úpravy vyslovila právny názor, podľa ktorého je v obdobných prípadoch namieste poskytnúť ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi.

17. Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach uviedla, že problematika obsiahnutá v uznesení o postúpení veci má dva aspekty - hmotnoprávny a procesný. Podľa jej názoru v tomto dovolacom konaní neprichádza do úvahy zvažovanie hmotnoprávných aspektov, a to z dôvodov procesných. V danom prípade dovolanie prípustné nie je, lebo na senátom 6 C predpokladanú nesprávnosť právneho názoru odvolacieho súdu (nesprávnosť jeho právneho posúdenia veci) nedopadá žiadna zo situácií (konštrukcií) taxatívne vymedzených v § 421 ods. 1 CSP.

18. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu po oboznámení sa s obsahom spisu, dôvodmi senátu 6 C uvedenými v rozhodnutí o postúpení veci v zmysle § 48 ods. 1 CSP a tiež stanoviskami vyžiadanými v zmysle § 48 ods. 4 CSP dospel k nasledovným záverom:

I.

19. Jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty (čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac sponchybnované v zmysle predvídateľnosti práva. Súdy majú v rovnakých podmienkach aplikovať právnu normu rovnakým spôsobom. Diametrálne odlišné právne posúdenie veci súdom v skutkovo totožných veciach za jednotnej právnej úpravy je v podmienkach materiálneho právneho štátu neakceptovateľné. Princíp právnej istoty musí byť plne realizovaný v praxi súdov, a to najmä prostredníctvom „ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít“. Vychádzajúc z premisy, že úloha najvyššieho súdu pri aplikácii princípu právnej istoty je absolútne kľúčová, ukázala sa potreba zriadenia veľkého senátu najvyššieho súdu s cieľom zabezpečenia jednoty rozhodovania najmä v zmysle jednoty judikatúry a jej akceptovania súdmi nižších inšancií. Veľký senát predstavuje inštitucionálne zabezpečenie princípu právnej istoty vyjadreného v čl. 2 CSP. Podľa čl. 2 ods. 2 časti vety pred bodkočiarkou CSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít (m. m. III. ÚS 438/2018).

20. Ak senát najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní dospeje k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu, postúpi vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu. V uznesení o postúpení veci odôvodní svoj odlišný právny názor (§ 48 ods. 1 CSP).

21. Povinnosť senátu najvyššieho súdu v zmysle uvedeného ustanovenia sa týka tak otázok hmotnoprávných, ako aj otázok procesnoprávných.

22. Pokiaľ má veľký senát reálne plniť svoju úlohu zjednocovať rozhodovaciu prax odvolacieho súdu v skutkovo a právne porovnateľných veciach, bezpochyby musí byť oprávnený prijímať závery aj k tomu, či trojčlenný senát zachoval postup predpokladaný v ustanovení § 48 CSP a následne postupovať jednak podľa výsledku tohto posúdenia, jednak s ohľadom na opodstatnenosť postupujúcim senátom odôvodňovanej judikátornej zmeny.

23. Ak veľký senát pri posúdení postupu trojčlenného senátu v zmysle § 48 ods. 1 CSP dospeje k záveru, že vec mu bola postúpená v súlade s týmto ustanovením, t.j. že trojčlenný senát dospel k právnemu názoru, ktorý je skutočne odlišný od iným senátom najvyššieho súdu vyjadreného právneho názoru, je v jeho plnej jurisdikcii vec prejednať a rozhodnúť. Oprávnený je nielen posúdiť „odlišný“ právny názor vec postupujúceho trojčlenného senátu a prijať k nemu právne závery, ale tiež postúpenú vec prejednať a rozhodnúť. „Odlišným“ právnym názorom v zmysle § 48 ods. 1 CSP sa rozumie názor,

ktorý sa líši (odkláňa) od právneho názoru založeného už skôr na inej interpretácii alebo aplikácii tej istej právnej normy (viď rozhodnutie veľkého senátu z 18. decembra 2017 sp. zn. 1 VCdo 4/2017).

24. Pokiaľ ale veľký senát po prijatí právnych záverov k „odlišnému“ právnemu názoru vec postupujúceho trojčlenného senátu zistí, že doterajší priebeh a výsledky konania vedeného pred trojčlenným senátom najvyššieho súdu mu neumožňujú vec prejednať a rozhodnúť (napríklad preto, lebo rozhodnutie veci vyžaduje posúdenie aj ďalších otázok, ku ktorým trojčlenný senát dosiaľ neprijal právne závery), vo svojom rozhodnutí môže vyjadriť len svoje stanovisko k „odlišnému“ právnemu názoru postupujúceho senát a vec mu vrátiť na prejednanie a rozhodnutie.

25. Obdobne veľký senát vráti vec trojčlennému senátu najvyššieho súdu v prípade, ak dospeje k záveru, že právny názor, ktorý bol dôvodom postupu tohto senátu podľa ustanovenia § 48 ods. 1 CSP, nie je odlišný od právneho názoru, ktorý už bol vyjadrený v rozhodnutí iného senátu najvyššieho súdu. „Veľký senát sa právnou otázkou predloženou mu trojčlenným senátom najvyššieho súdu bude zaoberať iba vtedy, ak zistí rozpor názoru trojčlenného senátu, ktorý mu vec postúpil, s názorom vyjadreným v doterajšej judikatúre najvyššieho súdu (Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 199).

II.

26. V danom prípade podala žalovaná (ďalej aj „dovolaiteľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP a tiež § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP.

27. Senát 6 C v bode 11. postupujúceho uznesenia konštatoval, že v konaní pred odvolacím súdom nedošlo k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, a preto pristúpil k skúmaniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

28. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

29. Postupujúci senát dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, lebo toto ustanovenie treba vykladať inak ako doposiaľ (extenzívne).

30. V spojitosti so záverom o prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP postupujúci senát uviedol, že chcel tento prieskum uskutočniť v otázke, či v dobrovoľnej dražbe vykonanej podľa zákona č. 527/2002 Z. z., proti ktorej v zákonom stanovenej lehote nebola podaná žaloba o určenie jej neplatnosti, možno nadobudnúť vlastnícke právo aj od nevlastníka, a teda či sa v nej prelamuje zásada „nemo plus iuris“. Pretože pri svojom rozhodovaní dospel k právnemu názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru vysloveného v rozhodnutí R 61/2014, vznikla mu v zmysle § 48 ods. 1 CSP povinnosť predložiť vec na rozhodnutie veľkému senátu.

31. I keď z doslovného znenia postupujúceho uznesenia vyplýva, že „odlišný“ názor zaujíma senát 6 C len vo vzťahu k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí R 61/2014, z obsahového hľadiska (§ 124 ods. 1 CSP) je zrejmé, že názor „odlišný“ od doterajšej rozhodovacej praxe senátov odvolacieho súdu mieni zaujať aj vo vzťahu k prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Zastáva názor, že je potrebné zvoliť extenzívny (rozširujúci) výklad, podľa ktorého toto ustanovenie zakladá prípustnosť dovolania aj v prípade, ak sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, no podľa názoru odvolacieho senátu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť, sa odkloniť mal.

32. K predmetnej argumentácii senátu 6 C poukazuje veľký senát občianskoprávneho kolégia na to, že najvyšší súd - ešte za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy - v stanovisku R 2/2016 priblížil

relevantnú judikatúru EŠLP, v zmysle ktorej pre použitie mimoriadnych opravných prostriedkov vo všeobecnosti platí, že sú prípustné iba vo výnimočných prípadoch. Napríklad vo veci Abdullaye v proti Rusku (rozsudok z roku 2010) EŠLP zdôraznil, že v záujme právnej istoty zahrnutej v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať „nedotknuté“. Pri uplatnení tézy, vyplývajúcej z rozhodnutí EŠLP, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na prípady možnosti prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na výnimky z tejto zásady. Z týchto dôvodov právnou úpravu stanovujúcu podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť (t.j. ustanovenia upravujúce prípustnosť dovolania), nemožno v žiadnom prípade vykladať rozširujúco (extenzívne); namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Toto stanovisko je v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu považované za naďalej aktuálne. Ústavný súd Slovenskej republiky považuje závery vyjadrené v tomto stanovisku za súladné s právnou úpravou obsiahnutou v CSP (I. ÚS 61/2019).

33. Na tom, že pri riešení otázky prípustnosti dovolania je neprípustný extenzívny (rozširujúci) výklad ustanovení, ktoré upravujú prípustnosť dovolania, zotrávajú dovolacie senáty najvyššieho súdu aj za súčasnej právnej úpravy, účinnej od 1. júla 2016 (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 115/2018). Zastávajú názor, ktorý zdôrazňuje, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti, a preto právnou úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, treba interpretovať skôr reštriktívne.

34. Senát 6 C v postupujúcom uznesení zaujal v otázke prípustnosti extenzívneho výkladu § 421 ods. 1 CSP (opačný) názor, líšiaci sa od názoru zastávaného v tejto otázke zvyšnými senátmi občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

35. Podľa právneho názoru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu možno extenzívny výklad právnych noriem (t.j. rozširujúci výklad, ktorým sa pod normatívne pôsobenie určitého zákonného ustanovenia výkladom podradujú aj iné situácie) uplatniť len celkom výnimočne, a to vtedy ak možno všetky argumenty proti jeho použitiu presvedčivo vyvrátiť.

36. V ustanoveniach § 419 až § 423 CSP sú uvedené podmienky, za splnenia ktorých je dovolanie prípustné. Ustanovenia § 420 a § 421 CSP upravujú prípustný predmet dovolania. Ustanovenie § 420 CSP taxatívne vymenúva rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné z dôvodu tzv. dôvody zmätočnosti. V ustanovení § 421 ods. 1 CSP sú (opäť taxatívnym spôsobom) vymenované rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné a preto umožňuje uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

37. Z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP ale nevyplýva ani len náznak toho, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré sa prijatými právnymi závermi neodkláňa od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, by bolo dovolanie prípustné tiež vtedy, keď odvolací súd nekonal správne, lebo sa - podľa názoru vec prejednávajúceho senátu odvolacieho súdu - od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu mal odkloniť. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu zastáva názor, že právna úprava obsiahnutá v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je v tomto smere jednoznačná, jasná a nevyvoláva možnosť inej interpretácie.

38. V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Ak trojčlenný senát rozširuje dôvody prípustnosti dovolania uvedené v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP o ďalší dôvod (ktorý sa má uplatniť vtedy, keď sa odvolací súd síce neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, avšak odklonil sa mal), jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom spočíva CSP.

39. Podľa presvedčenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu odmietnutie extenzívnej interpretácie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP navrhovanej senátom 6 C nemôže v praxi viesť k

nerespektovaniu ústavného zákazu odmietnutia spravodlivosti (denegatio iustitiae). Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím (I. ÚS 106/2019). Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení práv strany sporu (účastníka konania) v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 35/02). Postup príslušného súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia práva strany sporu, resp. účastníka konania (m. m. I. ÚS 156/2018, II. ÚS 465/2017).

40. Ústavný súd Slovenskej republiky v rámci svojho rozhodovania dospel k záveru, že k porušeniu princípu vyplývajúceho z čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky („čo nie je zakázané, je dovolené“) dochádza, ak súd ústavne nekonformným výkladom CSP odoprie procesnému úkonu strany ako slobodnému prejavu jej vôle tie dôsledky, ktoré takýmto prejavom zamýšľala vyvolať (II. ÚS 570/2017). Podľa názoru veľkého senátu ale (na druhej strane) dochádza k porušeniu princípu vyplývajúceho z čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky („štátne orgány môžu konať iba to, čo majú dovolené a spôsobom ustanoveným zákonom“) ak dovolací súd ústavne nekonformným výkladom CSP prizná procesnému úkonu strany tie dôsledky, ktoré zákon s takým prejavom nespájajú.

41. Právny názor senátu 6 C, ktorý vyjadril v uznesení o postúpení veci, v podstate ani nie je založený na extenzívnej interpretácii ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Zreteľne nejde o rozširujúci výklad právnej normy, ale v skutočnosti o dotváranie právneho predpisu o novú právnu normu, teda o sudcovskú tvorbu práva. Predmetný názor senátu 6 C však spočíva na neprípustnom, účelu a zmyslu tohto ustanovenia sa priechiacom doplnení (dotvorení) dôvodov prípustnosti dovolania o ďalší (štvrtý) dôvod prípustnosti dovolania v tomto ustanovení neuvedený. Prítom medzi základné predpoklady dotvárania práva sudcom patrí existencia časti právnej úpravy, ktorá ostala po zákonodarnom procese „otvorená“, takže možno hovoriť o (normatívnej) medzere v práve. Hranicou pre dotváranie práva je ale jasný text príslušného ustanovenia so zreteľne preukázaným úmyslom zákonodarcu. Podľa právneho názoru veľkého senátu v prípade § 421 ods. 1 CSP, ktorý v písm. a/, b/ a c/ taxatívne stanovuje, kedy ide o prípustný predmet dovolania, nejde o medzeru v zákone, ktorá by súdu umožňovala dotvoriť toto ustanovenie o ďalší, v ňom výslovne neuvedený dôvod prípustnosti dovolania a pod prípady, ktoré táto právna norma výslovne predpokladá, subsumovať aj (ďalšiu) situáciu, v ktorej sa odvolací súd riadil právnymi závermi zodpovedajúci ustálenej praxi dovolacieho súdu, avšak podľa presvedčenia dovolacieho senátu sa mal od týchto záverov odkloniť.

42. Podľa názoru veľkého senátu zreteľným dôkazom toho, aký bol zámer zákonodarcu pri stanovení predpokladov prípustnosti dovolania, v ktorých dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, je samotný priebeh a najmä výsledok legislatívneho procesu zavŕšeného prijatím CSP. Zákonodarnému zboru bolo predložený návrh CSP s ustanoveniami upravujúcimi prípustnosť dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v tomto znení: „Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, d/ ak má byť dovolacím súdom vyriešená právna otázka posúdená inak“. Na základe pozmeňujúce a doplňujúceho návrhu poslancov bolo z predloženého návrhu vypustené ustanovenie označené v návrhu CSP ako písmeno „d/“ tohto ustanovenia. Tým zákonodarcu zreteľne vyjadril svoj zámer, aby dovolanie bolo prípustné výlučne z dôvodov uvedených v písmenách a/, b/ a c/, resp. aby nebolo prípustné z dôvodu obdobného, ako je dôvod, ktorý senát 6 C naformuloval v uznesení o postúpení veci veľkému senátu.

43. Na podklade vyššie uvedeného veľký senát uzatvára, že extenzívny výklad ustanovenia § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku je neprípustný.

III.

44. Vec postupujúci senát v uznesení z 31. októbra 2018 sp. zn. 6 Cdo 60/2017 dospel k záveru, podľa ktorého dovolanie žalovanej nie je v danom prípade prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP (viď body 8. až 11. rozhodnutia senátu 6 C).

45. Ako vyplýva z časti II. tohto uznesenia veľkého senátu, nemá žiadny zákonný podklad názor, podľa ktorého je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nielen vtedy, keď a/ sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ale tiež vtedy, b/ keď sa síce neodklonil, ale podľa názoru vec prejednávajúceho dovolacieho senátu sa odkloniť mal. Z tohoto právneho záveru veľkého senátu rezultuje názor (opačný od názoru senátu 6 C), že prípustnosť dovolania žalovanej z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

46. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania nielen z ustanovení § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a CSP, ale tiež z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP.

47. K otázke možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ a c/ CSP už najvyšší súd opakovane uviedol, že uplatnenie všetkých alebo dvoch dôvodov prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia vo vzťahu k tej istej právnej otázke naraz sa logicky vylučuje - odvolací súd sa totiž nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Rovnako nemôže súbežne obstať argumentácia, že tá istá otázka nebola ešte dovolacím súdom vyriešená a (zároveň), že je táto otázka dovolacím súdom riešená rozdielne (6 Cdo 13/2017, 6 Cdo 21/2017, 6 Cdo 203/2016, 4 Cdo 14/2017, 3 Cdo 224/2017).

48. V danom prípade ale - vychádzajúc z obsahu dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) - nebola dovolateľkou nastolená len jedna právna otázka, a to tá, od riešenia ktorej v zmysle právnych záverov vyjadrených v rozhodnutí R 61/2014, sa mienil senát 6 názorovo odchyliť. Dovolateľka nespochybnila len správnosť názoru, že ani platná dobrovoľná dražba, proti ktorej v lehote uvedenej v § 21 zákona č. 527/2002 Z. z. nebola podaná žaloba o neplatnosť, nemôže mať za následok nadobudnutie vlastníckeho práva vydražiteľom, ak navrhovateľ dražby (alebo záložca) nebol sám vlastníkom predmetu dražby.

49. Žalovaná vo svojom dovolaní nastolila aj ďalšie otázky, a to napríklad či a/ „môže byť žalobca úspešný v konaní o vydanie nehnuteľností s tým, že žalovaný je riadne zapísaným vlastníkom týchto nehnuteľností bez toho, aby žalobca bol právoplatným rozhodnutím súdu o určení vlastníckeho práva uznaný voči žalovanému za vlastníka nehnuteľností“ (strana 6 dovolania), b/ „dobromyseľný nadobúdateľ nadobúda nehnuteľnosť z konkurzu bez ohľadu na to, či bola/nebola nehnuteľnosť zaradená do súpisu majetku konkurznej podstaty oprávnené (najmä v prípade, ak žalobca voči zaradeniu tohto majetku do súpisu konkurznej podstaty žalobu nepodal a ani inak voči tomu nenamielal) a či vlastníkom nehnuteľnosti bol/nebol úpadca, resp. tretia osoba zabezpečujúca úpadcove záväzky“ (strana 8 dovolania). K týmto „ďalším“ dovolacím otázkam senát 6 C v postupujúcom uznesení neprijal žiadne závery a nevysvetlil, či sa nimi zaoberal, k akým záverom a s akým výsledkom pritom dospel.

IV.

50. Veľký senát v zmysle východísk uvedených v časti I. tohto uznesenia a po prijatí záveru a neprijateľnosti výkladu § 421 ods. 1 písm. a/ CSP podaného postupujúcim senátom konštatuje, že i keď existuje zreteľná odlišnosť názoru senátu 6 C na prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP od názorov iných senátov občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, doterajší priebeh a výsledky konania vedeného pod sp. zn. 6 Cdo 60/2017 neumožňujú veľkému senátu vec prejednať a rozhodnúť.

51. Pri prijímaní tohto rozhodnutia mal veľký senát na zreteli ústavný príkaz, v zmysle ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Ústavný súd Slovenskej republiky v minulosti už uviedol, že nepredloženie veci súdnemu orgánu oprávnenému riešiť otázku, odpoveď na ktorú sa v judikatúre súdov rozchádza alebo ktorá súvisí s výkladom a aplikáciou špeciálnej právnej normy, v prípadoch, keď je

príslušný súd povinný tak na základe zákona (resp. právneho predpisu) urobiť, môže znamenať odňatie veci zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (IV. ÚS 270/2012).

52. O porušenie tohto ústavného príkazu ide jednoznačne vtedy, keď trojčlenný senát v prípade splnenia podmienok v zmysle § 48 ods. 1 CSP vec prejednal a rozhodol bez toho, aby ju postúpil veľkému senátu najvyššieho súdu. O porušenie toho istého princípu by ale - podľa názoru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu - išlo rovnako v prípade, v ktorom by veľký senát prijímal právne závery k otázkam, ktoré pred ním neposudzoval trojčlenný senát a ktoré ani neboli podkladom pre právne závery trojčlenného senátu (odlišné od skôr prijatých záverov iného senátu), ktoré ho viedli k postúpeniu veci veľkému senátu.

53. Napokon, veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu už v uznesení zo 7. mája 2018 sp. zn. 1 VCdo 1/2018 konštatoval, že „ak zákon stanovil príslušnosť veľkého senátu a sudcov v ňom zasadiacich len za splnenia podmienok uvedených v § 48 ods. 1 alebo ods. 3 CSP, potom za situácie, kedy nie sú splnené tieto podmienky, nemožno považovať sudcov veľkého senátu za zákonných sudcov v zmysle uvedeného základného práva“.

54. Z týchto dôvodov veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vrátil vec na prejednanie a rozhodnutie senátu 6 C.

55. Právny názor vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

56. Toto rozhodnutie prijal veľký senát pomerom hlasov 6 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok